

ДО ЕДИН ЮНАЧЕН ХЕРЦЕГОВЕЦ, КОЙТО КАЗВА, ЧЕ БЕЗ ВЯРА НЯМА ЮНАЧЕСТВО

Дивни са твоите наблюдения, доблестна душо. Без искрена и твърда вяра в Живия Бог няма храброст. А където няма храброст, хората си служат само с лукавство и интриги. Само Гацко, казваш, е дало повече юнаци, отколкото един европейски град. Ами Невесине, ами Дробняци! Всички онези юначни люде, които ти споменаваш в писмото си: поп Богдан Зимонич, Ивица Церович, Иаков Дакович, Стоян Ковачевич и други, са имали детска вяра в Бога и в крайната победа на правдата - проста и чиста, неразядена от съмнения и неопетнена от нечисти сметки. Онези, които се боят от Бога и обичат народа си, не могат да не бъдат юнаци. За тях смъртта е шега. А който не се бои от смъртта, от какво друго може да се бои? Онова, което разказват очевидците за поп Богдан, не може, мисля, да се намери дори в легендарния индийски епос. Той така силно вярвал, че Провидението го пази и че не може да загине, че викал на уплашените си другари: „Скрийте се зад гърба ми“. А колко широк бил гърбът на поп Богдан, ти по-добре знаеш, защото си го виждал на живо.

Такова е било тогава времето и от такъв вид - юначеството. На мен ми е много мила твоята искреност и това, че отдаваш дължимото и на храбреците мюсюлмани. Но и между тях се споменават като храбреци само онези, които са вярвали в Бога и са се бояли от Него. По мое мнение, не турската сабя е покорила Балканите и Европа до Виена, а силната вяра на турците. Заедно със силната вяра е вървяла и здрава дисциплина, и доблест. Въоръжени с това невидимо, но и до днес решаващо оръжие, турците са били в състояние да създадат държава от Индия до Будапеща, една от най-големите държави в историята; да я създадат и да я удържат по-дълго, отколкото англичаните владеят Индия. Когато султан Сюлейман със стохилиядна армия тръгнал от Одрин срещу Унгария, той издал заповед да бъде отсечена главата на всеки войник, който се осмели да граби или обижда народа в земите, през които преминавали. Както в Стария Завет! Но в лицето на херцеговците и черногорците този храбър азиатски народ намерил достойни съперници във вярата и честта. Толкова по-славни са имената на онези твои земляци, които се боят от Бога и обичат своя народ.

А сега се оплакваш, че след войната героите и героизмът са изчезнали. Това мирновременното поколение ти прилича, казваш, на куп пиявици, които са се впили в земните наслади, плод от кръвта на балканските герои и мъченици. Но нима войната е престанала? В Книга Иов пише: „Човек е във война на този свят“. Преди края на живота си апостол Павел възкликва :„ Добра Шш воювах“.

Войната не винаги е война с пушки и мечове. Има и друг вид война - за живота и за душата. Тази война се води и сега. Някой се бори с болестите, някой с изкушенията, някой за своето лице и своята чест, някой в защита на слабите и немошните и т. н. А където има борба, там трябва да има и герои. Ако тези герои не са видни навсякъде и от всички, това не означава, че ги няма. Има ги, има ги мнозина. Има ги и в домовете, и по улиците, и в болниците, и по нивите. Защото в живота героизмът не е дял само на генералите, но и на редниците.